

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1970

ΤΕΤΡΑΔΙΟΝ 8

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑ

ΟΜΙΛΙΑ ΕΝΟΣ ΕΛΛΗΝΑ ΝΕΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΝΕΑ ΤΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Τόν βλέπουμε κάθε μέρα μπροστά μας. Είναι ο νέος, ο κουρασμένος, ο μπλαζέ, ο μελαγχολικός, ο αδιάφορος, πού δέν ξέρει τί νά κάνει. Τόν κυριεύει μιá μοναξιά, ένα άγχος. Οί νευρώσεις βρίσκονται στην πρώτη γραμμή. Κι' όμως αυτός ο νέος δέν φταίει. Έπρεπε νά είναι στην πρώτη γραμμή ενός άγώνα για έναν καλλίτερο κόσμο. Αλλά έχει γίνει κι' αυτός ένα θύμα. Ένα θύμα πού κάθε τόσο ξεσπάει, ξετυλίγει τήν δραστηριότητά του στον δρόμο. Ξεσπάει σέ ένα κίνημα πού ταραίζει μιá κοινωνία ολόκληρη. Όταν αυτός ο νέος μάθει νά κάνει αυτό τό ξεσπασμα συνεχή πάλη, άγώνα συνεπή και συντονισμένο, τότε θά είναι ή άρχή του τέλους για τόν καπιταλισμό και τό ξεκίνημα ενός καινούριου κόσμου.

Ο σημερινός νέος δοκίμασε-τέ-κινέ, τήν άνικανοποίηση, πρώτα μέσα στο σπίτι. Η παλαιότερη οίκογένεια στηριγμένη στην άυστηρή πειθαρχία του πατέρα, στην ύποδούλωση της μητέρας δέν άφηνε άλλα περιθώρια από τήν ύποταγή. Στην κοπέλλα νά προετοιμαστεί για τόν γάμο, στον νέο νά αρχίσει νά σκέφτεται όταν θά τό ήθελε ο πατέρας, όταν θά μπορούσε νά κερδίσει τό ψωμί του, άφού τελείωνε τό στρατιωτικό. Όμως αυτή ή οίκογενειακή πειθαρχία έσπασε μετά τόν πόλεμο. Πρώτα άρχισαν οί μανάδες. Ύστερα από τήν φοβερή δοκιμασία του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, όπου για νά επιζήσει ή οίκογένεια χρειάστηκαν οί συντονισμένες και άγριες προσπάθειες όλων, ή γυναίκα πού άγωνίστηκε σαν ίση προς ίση δέν μπόρεσε πιά νά γυρίσει στην ίδια καθυστερημένη κατάσταση της ύποταξης. Πήρε νέα δικαιώματα θεληματικά. Οί σχέσεις μέσα στο σπίτι άλλαξαν. Πολλές φορές πήραν βίαιο χαρακτήρα, μέ συχνές ρήξεις, πού φαινόντουσαν άσχετες από τό βασικό κοινωνικό πρόβλημα. Ότι ή γυναίκα μπήκε κι' αυτή στην βιομηχανική κοινωνία. Εκτός από τήν κουζίνα και τήν πλύση, περνάει από τό εργοστάσιο, τό μαγαζί, τό σχολείο. Μέσα σ' αυτή τήν οίκογένεια πού συνταραζόταν από συνεχείς κρίσεις, στην μεταβατική κατάσταση της κοινωνίας μας, μεγάλωσε ή νέα γενιά. Μεγάλωσε μέσα σέ ένα συνεχή πόλεμο. Ελάχιστοι είναι οί νέοι σήμερα πού μπορούν νά πουν ότι αναπτύχθηκαν σέ ένα άρμονικό περιβάλλον. Και έπειδή βέβαια ή πειθαρχία έσπασε, βγαίνουν έξω, από τήν νεαρή τους ηλικία, έχουν τήν δική τους προσωπική ζωή. Δοκίμασαν τήν άπογοήτευση και τήν πίκρα μιας μισοδιαλυμένης οίκογένειας πού συνταραζόταν από κρίσεις. Ο σεβασμός όπωσδήποτε έσπασε. Η πίστη στον πατέρα κλονίστηκε. Η άμφισβόλια για τήν μητέρα γεννήθηκε. Τό πρώτο πού σκέφτηκαν ήταν ότι όπωσδήποτε αυτή δέν είναι ζωή νά τήν πάρουν για παρά-

δειγμα νά θεμελιώσουν τήν οἰκιά τους. Προχώρησαν μέχρι τό σημεῖο, νά βλέπουν σάν προσωποποίηση τῆς ἀποτυχίας, τήν γενεά τῶν γονέων τους. Χωρίς νά μποροῦν νά συλλάβουν τήν ἔννοια τοῦ σαπίσματος μιᾶς καπιταλιστικῆς κοινωνίας ἀκόμα, θεώρησαν τοὺς γονεῖς τους ὑπεύθυνους. Γενικά τήν περασμένη γενεά. Οἱ γονεῖς τὰ ἔχασαν μπροστά στό νέο φαινόμενο. Ὁ πατέρας τὰ ἔρριξε στήν μητέρα καί ἡ μετέρα στόν πατέρα. Καί οἱ δύο μαζί ἔφτασαν στό ἀποτέλεσμα πότε νά δίνουν πολλά στά παιδιά τους γιά νά τὰ ικανοποιήσουν καί πότε νά μή δίνουν τίποτε γιά τιμωρία. Νά ἀνοίγουν πόλεμο μέ αὐτά. Μέ αὐτή τήν εἰσαγωγή μπήκε στήν κοινωνία ἡ σημερινή νεολαία.

Κι' ἀπό δίπλα ἦταν καί τό σχολεῖο. Ἀπό τό Γυμνάσιο ἄρχισε ἡ ἀμφιβολία. Παλιό τό σχολεῖο στηριζόντουσαν στήν αὐστηρή πειθαρχία τῆς ἀποστήθισης. Καμμιά δημιουργική σκέψη δέν ἐπιτρεπόταν γιά τοὺς μαθητές. Ὅμως μέ τὰ νέα μέσα ἐνημερώσεως τήν ποσότητα τῶν πληροφοριῶν, τῶν ἐφημερίδων, τοῦ τύπου, τοῦ ραδιοφώνου, τῆς τηλεοράσεως, τοῦ κινηματογράφου, τῶν κοινωνικῶν συγκρούσεων σέ ὁλόκληρο τόν κόσμο μας καί τό πέρασμα ἀπό μιᾶ οἰκογένεια σέ συνεχή κρίση, κλόνισαν τήν πίστη στήν γυμνασιακή παιδεία. Ἡ ἀποστήθιση τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, ἡ μάθηση τῶν θρησκευτικῶν, ἡ διδασκαλία τῆς ἱστορίας, ξετυλίχτηκαν μπροστά στός μέτια τους μέ ὅλη τήν πραγματική ἡλιθιότητα πού περικλείουν. Οἱ ἀμφιβολίες τῶν νέων ἀντιμετωπίστηκαν βάρβαρα μέ πνευματική ἀλλά καί πραγματική ἀστυνομική τρομοκρατία. Ἕνας σάπιος καπιταλισμός προσπαθοῦσε νά ἐπιβάλλει τήν πνευματική πειθαρχία στήν νεολαία, μέσω, τίς πιά πολλές φορές, δυστυχισμένων καί κακοπληρωμένων καθηγητῶν πού καί αὐτοί οἱ ἴδιοι δέν πίστευαν στήν ἀξία τῆς διδασκαλίας τους. Καί στό τέλος νά πάρουν ἕνα ἀπολυτήριο Γυμνασίου πού στό κάτω-κάτω δέν ἀποτελοῦσε καί κανένα μεγάλο ἐφόδιο γιά τήν ζωή.

Ἡ μεγάλη ὁμως ἀπογοήτευση ἔρχεται ὅταν προχωρήσουν στά Ἀνώτερα Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα. Κάνουν τόσες πολλές προσπάθειες νά πετύχουν τήν εἴσοδό τους, ὥστε τοὺς δημιουργεῖται ἡ εἰκόνα ἑνός ναοῦ τῆς Ἐπιστήμης. Ἡ ἐντύπωση ὅτι θά εἰσδύσουν ἐπὶ τέλους στό ἄδυτον τῆς Γνώσεως. Ἀπό τοὺς πρώτους μῆνες καταλαβαίνουν ὅτι εἶναι αἰχμάλωτοι μιᾶς τρομερῆς μηχανῆς. Πρέπει νά συμμαζέψουν γνώσεις καί γνώσεις, πολλές φορές ἄχρηστες. Νά ἀποστηθίσουν ὕλη ἀπέραντη, συχνά ἀνώφελη. Νά περάσουν ἀπό σκαλοπάτια διαδοχικῶν ἐξετάσεων, μέσα ἀπό μαιάνδρους διοικητικούς καί στό τέλος ἡ ἐπιτυχία τους νά ἐξαρτᾶται ἀπό κάποια τύχη τῆς ἡμέρας, ἀπό τό κάποιο κέφι ἑνός καθηγητοῦ. Νά χάνουν μῆνες καί χρόνια γιά νά ἀποκτήσουν ἕνα δίπλωμα. Πού στό τέλος, ἡ πολλή ἀνώφελη προσπάθεια σιόττωσε ἐκ τῶν προτέρων τῇ χαρά τοῦ τελικοῦ σκοποῦ-διπλώματος. Στά χρόνια πού ἡ νεολαία περνάει μέσα στά ἀνώτερα ἰδρύματα, δέν ἔχει καμμιά βοήθεια, δέν ἔχει καμμιά ἐπαφή μέ τό διδακτικό προσωπικό. Οἱ καθηγητές ἀπομονωμένοι, ἀπασχολημένοι μέ τόσες ἄλλες ἀσχολίες νά κερδίσουν λεφτά, βλέπουν τοὺς φοιτητές μέ κούραση, μέ μῖσος πολλές φορές. Γιατί τοὺς πρῶνε πολῦτιμες ὥρες. Τήν καθηγητική ἔδρα χρειάζονται, τίς πε-

ρισσότερες φορές για νά ανοίξουν τόν δρόμο πρός τήν μεγάλη καπιταλιστική κοινωνία. Επιτροπές, συμβούλια, κλινικές, ιδιωτικοί πελάτες, λεφτά, δεξιώσεις, κοινωνικές υποχρεώσεις. Οί φοιτητές πλέον είναι βάρος. Καί πολλοί απ'αυτούς τούς καθηγητές είναι άνικανοί, ανεπιστήμονες, αντιδραστικοί, αδιάβαστοι, ήμιμαθείς. Σταμάτησαν νά μελετᾶνε ὅταν πῆραν τήν ἔδρα. Σχηματίζουν μέ τή σειρά τους, μιᾶ κλίμα πού ανεβάζει κοντά της σάν νέους καθηγητές ἀνθρώπους σάν κι'αυτούς. Κι' ἂν καμμιά φορά βγοῦνε τίποτε καλοί, νέοι καθηγητές μέ ὄρεξη καί ἀγάπη νά δουλέψουν, ἀργά ἢ γρήγορα θά τούς συντρίψουν. Σπουδαστές καί καθηγητές αντιμετωπίζονται σάν ἐχθροί. Ὁ φοιτητής είναι φτωχό προλεταριάτο πού ἀγωνίζεται νά πάρει ἕνα δόλωμα, νά ζήσει, καί ὁ καθηγητής, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἀντιδραστικῆς καπιταλιστικῆς κοινωνίας.

Τό καπιταλιστικό καθεστῶς ἔχει ἀνάγκη ἀπό πολλούς ἐπιστήμονες. Ἀναγκάστηκε νά ἀνοίξει τίς πόρτες τῶν Πανεπιστημίων γιά πολλούς νέους. Ἀλλά βέβαια δέν τούς ἔδωσε καί τήν δυνατότητα ἀνετων σπουδῶν. Χιλιάδες νέοι συσσωρεύονται στίς πανεπιστημιακές αἴθουσες, πεδεύονται σκληρά ἀπό τίς ἀθλίες συνθήκες διδασκαλίας. Κατά κάποιον τρόπο τό κοπάδιασμα πού ὑφίστανται στά πανεπιστήμια, ἡ ἔνταξή τους στήν φοιτητική ἀγέλη, τούς προετοιμάζει γιά ἕνα ἐργαστασιακό μέλλον, χωρίς τήν χαρά τῆς ἐπιστημονικῆς δημιουργίας, χωρίς τήν βεβαιότητα τῆς θέσης τους, χωρίς αὐτό πού τούς εἶχαν πει ὅτι θά εἶναι ἕνας ἐπιστήμονας. Πρίν ἀπό μερικά χρόνια ἀκόμα ὁ ἐπιστήμονας ἀμέσως μετά τίς σπουδές του πηδοῦσε στήν παραπάνω τάξη. Σήμερα οἱ περισσότεροι ἐπιστήμονες, γιατροί, μηχανικοί, οἰκονομολόγοι κλπ. εἶναι κι'αὐτοί προλεταριάτο. Ἴσως πληρώνονται λίγο καλλίτερα, ἀλλά ἀνῆκουν σ'αὐτό. Ὁ καπιταλισμός χρειάζεται τόσους πολλούς, ὥστε δέν μπορεῖ πλέον νά τούς προσφέρει τήν πολυτέλεια μιᾶς κοινωνικῆς ἀνωτερότητας. Οἱ φιλοδοξίες τῶν νέων σπουδαστῶν σκοτώνονται κάθε μέρα μέσα στά πανεπιστήμια. Αὐτό τό ἰδιαίτερο ἐπιστημονικό προλεταριάτο τῶν ἑκατομμυρίων νέων, ὅσο εἶναι ἀκόμα στή σπουδαστική κατάσταση ἐπαναστατεῖ, ξεσηκώνεται μπροστά στήν ἀθλία προοπτική τοῦ μηχανοποιημένου μονότονου μέλλοντος. Πρίν νά μπει στά γρανάζια τῆς ἀπάθειας μηχανῆς πού θά τόν καταπιεῖ, ἐπαναστατεῖ, ἐπεργεῖ, διαδηλώνει, συνομωτεῖ, ἐνάντια στούς καθηγητές, στήν ἀστυνομία, τήν κυβέρνηση, τό καθεστῶς. Ἐνάντια σέ κάθε μορφή ἐξουσίας. Γίνεται μιᾶ ἐπαναστατική πρωτοπορεία συνεχῶς ἀνανεούμενη.

Εἰ, λοιπόν, ἐμεῖς πού καταλαβαίνουμε τή θέση μας, πρέπει νά τό δηλώσουμε καθαρά. Εἴμαστε ἐναντίον τῆς "τάξης" καί τῆς "ἡσυχίας". Εἴμαστε ἐναντίον αὐτῆς τῆς κοινωνικῆς τάξης πού κρατᾷ ὅλο τόν κόσμο σκλαβωμένο. Εἴμαστε ἐναντίον μιᾶς κοινωνίας πού θέλει πολῖτες μονότονους, ἴδιους χωρίς μέλλον. Μέ μιᾶ λέξη εἴμαστε ἐναντίον μιᾶς κοινωνικῆς τάξης πού μπορεῖ νά αὐξάνει τίς μηχανές προσθέτοντας ἀκόμα περισσότερες χιλιάδες ἠλιθιοποιημένων στά γρανάζια της. Δέν θά δεχτοῦμε ποτέ τό ἀδιέξοδο τῆς "ανετής" ζωῆς πού μᾶς προσφέρουν σάν ἰδανικό. Τί σημαίνουν τά καλά εἰσοδήματα, ἂν αὐτά

δέν φέρνουν τήν ἀπελευθέρωση τοῦ ἀνθρώπου. Τί σημαίνει μιὰ κοινωνία ὀργανωμένη, τόσο καλὰ ὀργανωμένη πού τό σήμερα θά μοιάζει μέ τό αὔριο. Θέλουμε νά ἀνατρέψουμε τόν καπιταλισμό, νά ὀργανώσουμε τόν σοσιαλιστικό κόσμο, πού θά στηρίζεται καί θά εἶναι γιά ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Σέ ὅλους καί γιά ὅλους. Αὐτό τό ἐπαναλαμβάνουμε. "Ὅχι μόνον σέ "ἔξυπνες" πρωτοπορεῖες πού ἀναλαμβάνουν τόν ρόλο τοῦ ἀντιπροσώπου, τοῦ ἐκπροσώπου, τοῦ ἐκμαυλιστή στό τέλος. "Ὅχι σέ ὁδηγούς καί ὁδηγούμενους. "Ὅχι σέ ἀρχηγούς καί ὁπαδούς. Μιὰ κοινωνία πού θά στηρίζεται στήν δημοκρατία ὅλων. Πού ὅλοι θά ὁδηγοῦν καί ὅλοι θά ὁδηγοῦνται.

ΝΙΚΟΛΗΜΟΥ

Προηγούμενα ΤΕΤΡΑΔΙΑ

No 1	ΝΙΚΟΛΗ	-	Ἡ τελευταῖα περίοδος στήν Ἑλλάδα
No 2	ΝΙΚΟΛΗ	-	Ἀντίσταση καί μορφές ἀγῶνα
No 3	---	-	Μικρό οἰκονομικό λεξικό
No 4	ΝΟΜΙΚΟΥ	-	Ἡ ἐπίθεσις τῆς Δικτατορίας κατὰ τῶν ἐργαζομένων
No 5	ΘΕΟΦΙΛΟΥ	-	Τό ἐφοπλιστικό κεφάλαιο καί ὁ ρόλος του στήν Ἑλλάδα
No 6	ΛΑΝΓΚΛΟΥΑ-	-	Ἡ ζωὴ καί ὁ τοῦ Ἀλέκου Παναγούλη
No 7	ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ	-	Σύγκρουση Δικτατορίας καί Δικαστικῆς ἐξουσίας